

МОНІТОРИНГ ОПИТУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Анкета для опитування студентів щодо дотримання академічної доброчесності під час реалізації освітньо-професійної програми в Полтавському державному аграрному університеті за освітньо-професійною програмою «Підприємництво» з метою проведення контрольних заходів та оцінювання здобувачів в ПДАУ. Анкетування проведено за 2024-2025 навч. років.

Учасники анкетування – здобувачі вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 076 Підприємництво та торгівля, за освітньо-професійною програмою (ОПП) «Підприємництво», першого бакалаврського рівня.

Всього опитано 85 респондентів із 91 особи, а це 93,4 % здобувачі спеціальності 076 ПТ першого бакалаврського рівня вищої освіти.

Анкета містила один блок завдань, який охоплював такі запитання:

1. Спеціальність: усі респонденти (100 %) зазначили спеціальність «ПТ».

2. Рівень вищої освіти: 100 % опитаних навчаються за освітнім ступенем «Бакалавр».

3. Обізнаність із поняттям академічної доброчесності:

- 93,8 % респондентів відповіли «Так»;
- 6,2 % – «Частково»;
- 0,0 % – «Ні».

4. Необхідність дотримання академічної доброчесності (на думку респондентів):

- 94,5 % вважають, що це необхідно («Так»);
- 5,5 % відповіли «Частково»;
- 0,0 % обрали варіант «Ні».

5. Дотримання вимог академічної доброчесності:

- 97,2 % респондентів зазначили, що дотримуються вимог академічної доброчесності повністю («Так»);
- 4,0 % вказали, що дотримуються їх частково.

6. Інформування про академічну доброчесність з боку науково-педагогічних працівників:

- 97,5 % опитаних підтвердили, що отримують відповідну інформацію («Так»);
- 2,5 % відповіли, що не інформуються («Ні»).

7. Сприйняття ідеї створення електронного архіву (репозиторію) студентських кваліфікаційних робіт як засобу підвищення якості та запобігання плагіату:

- 94,2 % респондентів вважають цю ініціативу позитивною («Так»);
- 5,8 % зазначили, що їм важко відповісти;
- 0,0 % висловили незгоду з цією думкою («Ні»).

8. Обізнаність про використання програмного забезпечення для виявлення плагіату в Університеті:

- 100 % респондентів підтвердили, що знають про застосування відповідного програмного забезпечення («Так»);
- варіанти відповідей «Частково» та «Ні» не були обрані (0,0 %).

9. Наявність нормативних документів щодо відповідальності за порушення академічної доброчесності:

- 96,5 % опитаних зазначили, що такі документи існують («Так»);
- 3,5 % вагалися з відповіддю («Важко відповісти»);
- відповідей «Ні» не зафіксовано (0,0 %).

10. Сприйняття певних дій як порушення академічної доброчесності, за які передбачена відповідальність (зокрема, хабарництво, фабрикація, списування, фальсифікація, обман):

- 51,0 % респондентів визнали ці дії порушеннями («Так»);
- 49,0 % вказали, що не знають, чи вважаються вони такими («Не знаю»);
- варіант «Ні» не був обраний жодним учасником (0,0 %).

11. Сприйняття університетського середовища як такого, що не толерує порушень академічної доброчесності:

- 88,6 % респондентів вважають, що в Університеті створено відповідне середовище («Так»);
- 11,4 % вказали на часткову відповідність («Частково»);
- відповідей «Ні» не зафіксовано (0,0 %).

12. Обізнаність з основними правилами цитування наукової інформації:

- 92,5 % опитаних зазначили, що володіють цими знаннями («Так»);
- 7,5 % відповіли, що частково знайомі з правилами («Частково»);
- варіант «Ні» не було обрано (0,0 %).

13. Необхідність проведення семінарів щодо академічної доброчесності, академічного письма та аналізу правомірності запозичень у наукових текстах (на думку респондентів):

- 97,2 % вважають такі заходи доцільними («Так»);
- 2,8 % не змогли визначитися з відповіддю («Не знаю»);
- жоден із респондентів не висловився проти цієї ініціативи («Ні» – 0,0 %).

14. Ефективність програмного забезпечення у зменшенні рівня плагіату в студентських роботах (на думку респондентів):

- 84,4 % опитаних вважають, що впровадження відповідного програмного забезпечення може суттєво знизити рівень плагіату («Так»);
- 15,6 % не змогли дати однозначну відповідь («Не знаю»);
- відповідей «Ні» не було зафіксовано (0,0 %).

15. Проведення викладачами роз'яснювальної роботи щодо недопущення плагіату у студентських роботах:

- 92,5 % респондентів повідомили, що така робота ведеться з усіх навчальних дисциплін;

- 7,5 % зазначили, що роз'яснення надаються з більшості дисциплін;
- жоден з респондентів не вказав на обмеженість таких роз'яснень лише окремими предметами (0,0 %).

Причини порушення академічної доброчесності в Університеті (за оцінками студентів): результати відповідей представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Значення	Кількість, осіб / (%)
Необхідність виконання великого обсягу письмових робіт	68/80,0%
Відсутність інтересу до тем письмових робіт	8/9,5%
Відсутність покарання за плагіат	3/3,5%
Відсутність чітких правил з написання робіт та їх оцінювання	3/3,5%
Обмежений доступ до необхідної інформації	3/3,5%

За результатами проведеного опитування, найбільшою причиною академічної нечесності є необхідність виконання великого обсягу письмових робіт, що зазначили 80,0% (68 осіб) учасників. На другому місці знаходиться відсутність інтересу до тем письмових робіт, яку вказали 9,4% (4 особи). Третє місце посідають наступні відповіді щодо відсутності покарання за плагіат відповідь дали 3,5% (3 особи) опитаних. Відсутність чітких правил з написання робіт та їх оцінювання врахувало 3,5% (3 особи) Обмежений доступ до необхідної інформації врахувала 3 особа, а це 3,5%.

17. Які, на Вашу думку, заходи потрібно проводити в Університеті для забезпечення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти?
Відповіді висвітлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Значення	Кількість, осіб / (%)
тренінги, семінари	66/77,6%
введення спеціального спецкурсу	15/17,6%
роз'яснювальна робота	4/4,7%

Як висновок слід відмітити, що на думку тих, хто брав участь у тестуванні, найбільш ефективними методами є проведення тренінгів та семінарів, що вказали 77,6% (66 осіб). 17,6% (15 осіб) опитаних вважають, що введення спеціального спецкурсу є потрібним. Використання роз'яснювальної роботи вважається менш ефективним методом і було обрано лише 4,7% (4 особи) тестованих.

18. Ставлення респондентів до застосування санкцій за порушення принципів академічної доброчесності:

- 65,8 % опитаних висловили несхвальне ставлення до різних форм покарання;
- 28,6 % підтримують застосування санкцій;

– 5,6 % зайняли нейтральну позицію, вказавши на байдужість до цього питання.

19. Можливі заходи впливу на здобувачів вищої освіти у разі порушення академічної доброчесності: варіанти відповідей подано у таблиці 3.

Таблиця 3

Значення	Кількість, осіб / (%)
повторне проходження оцінювання	64/75,3%
повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми	8/9,4%
відрахування із Університету	4/4,7%
позбавлення академічної стипендії	6/7,1%
позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання	3/3,5%

Аналіз результатів опитування щодо можливих заходів впливу на здобувачів вищої освіти у разі порушення академічної доброчесності дозволив виокремити такі тенденції. Найчастіше респонденти вказували на повторне проходження оцінювання як основний захід – цю відповідь обрали 75,3 % опитаних (64 особи).

На другій позиції – повторне вивчення відповідного освітнього компонента освітньої програми, яке підтримали 9,4 % респондентів (8 осіб).

Відрахування з університету як захід підтримали 4,7 % учасників опитування (4 особи).

Позбавлення академічної стипендії вказали 6 осіб (7,1 %), а позбавлення пільг з оплати навчання, наданих закладом освіти, відзначили 23 особи (3,5 %).

20. Оцінка доцільності перевірки різних видів текстових документів на академічний плагіат. Результати опитування свідчать про таке розподілення думок респондентів щодо доцільності перевірки документів на плагіат. Найбільш доречною така перевірка вважається для кваліфікаційних робіт (таку думку висловили 76 осіб) та наукових статей і тез (60 осіб). Водночас, більшість опитаних вважає недоцільним здійснювати перевірку на плагіат рефератів (76 осіб) та курсових робіт (12 осіб).

Деталізовані відповіді подано у таблиці 4.

Таблиця 4

Значення	1	2	3	4	5
Кваліфікаційні роботи	10	2	2	0	76
Курсові роботи	12	3	4	1	75
Реферати	76	0	0	1	17
Статті, тези матеріалів конференції	5	5	4	0	80

*1 – не обов'язково, 5 - обов'язково.

21. Виберіть ресурси та процедури, які Ви особисто використовуєте у процесі написання робіт? Відповіді відображено в таблиці 5.

Таблиця 5

Значення	Кількість, осіб / (%)
----------	-----------------------

завжди опрацьовую доступні матеріали, аналізую, цитую із зазначенням джерела	67/78,8%
в окремих випадках опрацьовую доступні матеріали, аналізую, цитую із зазначенням джерела	9/12,2%
копіюю текст з Інтернету та використовую його як власний без посилань на джерела	2/ 2,7%
перефразовую чужий текст власними словами без посилань на джерела	4/5,4%
частково або повністю подаю чужі тексти як власні без зазначення авторства	2/2,7%
частково здійснюю переклад текстів з іноземної мови на українську без зазначення джерела	1/1,3%

Моніторинг вибору джерел інформації та методів їх використання під час підготовки робіт дозволяє сформулювати такі висновки.

- 78,8 % опитаних (67 осіб) повідомили, що вони ретельно опрацьовують доступні матеріали, аналізують їх та цитують із обов'язковим зазначенням джерел.

- 12,2 % респондентів (9 осіб) зазначили, що в окремих випадках також виконують аналіз і цитування з посиланням на джерела.

- 2,7 % опитаних (2 особи) зізналися, що копіюють тексти з Інтернету та подають їх як власні, без посилання на оригінальне джерело.

- 5,4 % (5 осіб) визнають, що перефразовують чужі матеріали власними словами, проте не наводять посилань на джерела.

- 1,3 % респондентів (1 особа) зазначили, що частково перекладають тексти з іноземних мов українською без вказівки джерела.

ВИСНОВКИ

Аналіз результатів опитування студентів освітньо-професійної програми «Підприємництво» Полтавського державного аграрного університету виявив незначні порушення академічної доброчесності серед студентів. Для усунення цих недоліків рекомендується: перевірити актуальність та оновленість інформації на офіційному сайті університету щодо вимог і стандартів академічної доброчесності, а також продовжити роботу з інформування студентів про відповідні норми.